16.452. 1-52 14

Budapest, 1931 január 2. 5691 Tévész 13. 40 fillér VII. évfolyam 1. sz.

אללגעמיינע יידישע צייטונג ב"ה

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapitotta: Groszberg Lipót ז"ל

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VII., Sip ucca 10. sz. Telefon: J. 425-90. Csekkszám: 50.791. Egész évre 20 pengő

Szerkeszti: Groszberg Jenő

M. N. MUZEUM KÖNYVTÁRA Hírlapkönyvtár 1. növedéknap 19 31/341

A M. N. MUZEUM HIRLAP OSZTÁLYA

...Vechéj ochichó imoch!

A chanukai öröm vallási tartalmából következik a rászorultak segélyezésének kötelezettsége. Nincs más öröm, mint örömet szerezni — mondja a midrás *(szomachti veszimachti)*. A Tóra is lelkünkre köti, hogy ünnepek alkalmából gondoljunk a szegényekre, árvákra s özvegyekre. A chanuka hete éppen ezért a szegény gyermekek felruházási alkalma és nem lehet meghatottság nélkül gondolni arra a sok melegségre, amelyet a megajándékozott gyermeksereg szívéből kivált s kifakaszt a szeretet egy-egy ünnepe. A felruházáshoz való eszközöket természetesen gyüjtés útján szerezték be egyes buzgó emberek. S nagyon tanulságos, amit ebbeli működésük során tett tapasztalatukról beszélnek. Tanulságos, mert mutatja, hogy *sohasem fölösleges a cedokó, a gemilüsz cheszed, a jótékonyság és a szeretetmunka tanításait ismételni, mert sokszor elfelejtik.*

Általános a panasz, hogy a kimondott gazdag emberek nem igen adtak. Addig beszélnek a takarékosságról, hogy azok, akiknek van s akiknek valóban érdemes takarékoskodni, megszívlelik és — nem adnak. Ugy van ez, mint ahogy a *„Binó Loitim"* szerzője magyarázta a bibliai igét:

— *Czür jelodchó tesi* az Alkotó megajándékozott a felejtés kegyével — a bánat enyhítésére; *„vatiskach kél mechajlelecho"* de te elfelejted — teremtő I-tenedet.

És megismétlődik a keserű anekdóta az egyszeri emberről, aki a hajón utazva azt hallotta a kapitánytól, hogy könnyíteni kellene a hajó terhén és a hajóteher mentesítésére sietett bedobni a tengerbe — taliszát és tefilinjét. Máskor társadalmi kötelességnek tartották sokan az adományozást, most azonban fedve vannak, mert általános a sírás a szegénység miatt s így legkönnyebben lehet sírni a sírókkal, de segíteni nem.

A chanukaheti jótékonysági akcióknál kitünt, hogy a középosztály még mindig tud áldozni. Még soha annyian nem tartották meg a talmud bölcseinek ama előirását, hogy a szegény is adományozzon a mégszegényebbnek, mint most. Ha minden társadalomnak egyik legfontosabb problémája a középosztály megerősítése, úgy az fokozottabb mértékben áll a zsidóságra. *A zsidó vallás gyakorlása, a zsidó jótékonyság művelése még mindig a középosztályu kereskedő és iparos vállán nyugszik*, aki szeret önálló lenni, mert ez megkönnyíti, hogy a régi *baalé-batim* erényeit kövesse. A szombattartó zsidó kereskedő és iparos megérdemli, hogy amennyire csak módunkban áll, foglalkoztassuk, hogy tőlünk telhetőleg megvalósítsuk a Tóra előirását *„vechéj ochichó imoch* — testvéred megélhessen melletted". A chanukai hét után különös határozottsággal domborodjék ki előttünk ennek szükségessége.

Vissza, a zsidó élet örök értékeihez!

Naponként látnak napvilágot kommünikék a most Budapesten időző theozofus-buddhista prófétáról, akinek zagyva tanaiban szépet és betegesen fantasztikusat találunk egybedobva és összekavarva. Felolvasást fog tartani s állítólag sok budapesti híve van, ami bizonyítéka annak az igazságnak, hogy, ahol az igazi, a közvetlen, az erkölcsi és vallási tartalmat kinyilatkoztató i-teni hit hiányzik, ott megkezdődik a lélek tévelygése s kuszáltságában minden bizarrságra való reagálása; a vallásosság helyét a babona, a halhatatlanság helyét a spiritizmus foglalja el és a talmud ama gyönyörű tanítása: „mit tegyen az ember, hogy éljen? ölje meg önmagában a rosszat; mit tegyen, hogy meghaljon, éltesse magában a bűnt" — elferdül homályos frázisokká. *Különösen félrebillen a zsidóság ama rétegének lelkiegyensúlya, akik az ősi hit tanításaitól s törvényei megtartásától messze estek.* Azt hiszik, hogy „a mennyei iga" alól szabadulva, az élet örömeit telt kehelyből szürcsölhetik, de úgy járnak, hogy összetörik a kehely s földrecsordul az élet-öröm nedüje. Ez eszünkbe jut, valahányszor mulatóhelyeken történt „zsidózásokról" hallunk. E héten kettő is volt. Az egyik Budapesten, a másik Egerben. Milyen jellemző, hogy a szabad Franciaország fia, aki állítólag oly légkörben nevelkedett, ahol nincs felekezeti és faji különbségtevés, ahol ismeretlen fogalom az embereknek születés szerinti szelekciója, tudja, hogy mily hálás dolog nálunk azzal kezdeni az összekoccanást: *„sale juif"*, ami azt jelenti, hogy „piszkos zsidó". Ilyen esetek legalább megtanítanák a zsidóságot önismeretre. Arra, hogy itt egy beidegződött gyülöletről van szó, amely az első ellentállásra kirobban. Arra, hogy ez ellen nem használ semmit ha egyesek elakarják felejtetni zsidó voltukat s elfelejtik *Hajséá* próféta intelmeit: *„al tiszmach jiszroél el gil koamim ki zoniszó méal elajkecho* — ne mulatozzál, Izráel, amint a többi népek szórakoznak, ha elpártolsz i-tenedtől".

Minden ilyen cudarság és visszásság hallatára vissza kell térnünk annál nagyobb szeretettel s ragaszko-

dással a Tóránkhoz s hagyományaihoz, amelyek biztosítják a becsületes zsidó élet örök értékét s tartalmát, amelyek megszilárdítják a lélek harmoniáját és megtanítanak bennünket arra, hogy a külvilág eseményeiből milyen tanulságot vonjunk le. E tanulságok nemcsak leverők. Mert mily elégtétellel olvashatunk például a magyar reformátusok új liturgiai rendjéről, mely számüzi az instrumentális zenét a templomból, szóval — a neológ zsidó orgonareformot nem-zsidó részről éri a lesujtó kritika. E liturgiai rend egyes előírásai a legjobb bizonyitékot szolgáltatják a mi igazunk mellett.

A hét eseményeiből is hangzik felénk, amit *Kojrach* is kénytelen volt beismerni: *„Majse mesterünk igaz s tana igaz".*

PARÓKA!
Van szerencsém értesiteni a t. hölgyközönséget, hogy **paróka-műhelyemet** ismét megnyitottam.
Pontos, tartós és legolcsóbb kiszolgálás. Munkáért házhoz megyek.
Pártfogást kér
WEISZ SÁNDORNÉ
(KLEIN MALVIN)
Ujpest, Király ucca 1.

A Szentföld felé

Irta: *Horovitz Jonathan* főrabbi

— Uti jegyzetek —

1. Társasutazások Palesztinába

A Trieszt—Jaffa vonalon rendszeresített közlekedés következtében — utitartam 4½ nap — tulajdonképen feleslegessé vált külön társasutazás rendezése. Mert legutóbb például minden különösebb megbeszélés nélkül a triesti Hotel de la Ville-ben többen gyülekeztek, akik a legközelebbi hajóra vártak. Ott volt egy idősebb házaspár, aki Európában lakó gyermekeit és a wiesbadeni fürdőket látogatta. Egy haifai orvos családjával Berlinből jött. Egy hamburgi fiatal férj a feleségével, akik egy hathónapos palesztinai tanulmányút keretében akarják megkezdeni közös életútjukat. Több ilyen utasra taltálunk a hotelben. Volt több család a württembergiek közül, akik hazafelé indulnak Palesztinába. A szállodánkkal szemben pihen a „Celio", a Lloyd Triestino új hajója. Kétszáz utast visz Palesztinába, a fele zsidó. Mi is ezzel megyünk.

A szálloda nagytermében ülünk. Triesztnek egyik legszebb helye. Egy nagy vitrinben mindenféle értékes régiségek vannak kiállítva. Egy pompás olaszországi származású *chanuka-menorat* is látunk. A szállodai igazgató bemutatkozik s különféle héber könyveket mutat nekünk. Főnöke ugyanis — mondja — ezeket a könyveket a zsibvásáron szokta bevásárolni és a zsidó vendégek rendelkezésére bocsátja az útra. Én is magamhoz vettem egy *Kiczür Sülchon Órüchot* és egy *Berésisz*-chümist.

Utazásunk előtti nap sirokkó volt. Palesztinában és Egyiptomban *„chamszin"* (50) a neve; ez a rendkívül forró keleti szél *(rüach kódim azzó)* peszách és sevüajsz közötti 50 napon erősen fúj. Nem jó jel a tengeri utazáshoz. Hideg éjszaka. A kikötőben levő hajók fölé sürü köd borul. Ez nem jelent semmit, mondja egy velünk utazó rabbi, az út csütörtök estefelé kezdődik s péntek délután 2 órakor újhold van s akkor nemsokára jó időt kapunk. Mégis nyugtalankodunk, nem szólunk semmit. A hajóra való vonulás előtti izgatottság átragad egyikünkről a másikra.

A hajón vagyunk. Örülünk, hogy podgyászunkat jól elhelyeztük. Hosszabb sétát teszünk a gőzös összes helyiségeiben. Bemutatkozom a hajó biztosának, aki felvilágosít engem pontosan a rituális ellátásról. Amerre körülnézünk, mindenütt kellemes, megnyugtató benyomást szerzünk. Exakt tisztaság, modern komfort, kiváló higiénikus berendezés, udvarias, jól begyakorlott fedélzeti személyzet még a III-ik osztályon is — ez jellemzi a „Celió"-t... A szél csendesen fúj, szitál az eső s felbúgnak indulásra a szirénák. Alig egy pár perc s már künnt vagyunk a tengeren. A hajó a legnagyobb nyugalommal szeli a habokat. Alig érzünk mozgást. Koromszag, a széntől fekete fűtő — eltünt. Benzinnel fűtenek s petróleumot használnak főzésre s sütésre.

(Folytatás következik.)

השבת אבידה
3 héttel ezelőtt a Máteszalka—Nyiregyháza-i vonaton elhagytam egy pár tefilint, melyet apámtól z. c. l. maradt és rámnézve felbecsülhetetlen érték. Kérem a becsületes megtalálót, hogy sziveskedjék a tefilint hozzám eljuttatni. FEKETE SÁMUEL, NYIRBÁTOR, SZENTVÉR-UTCA 62.

A HIRES STAUFFER
orth. כשר sajtgyártmányok ismét kaphatók
Neser dobozos emmenthali, **Cvi (Szarvas)** dobozos emmenthali, **Block** emmentali, **Trappista, Kastély, Bástya** világmárkák. Mindenütt kaphatók.
Központ: **Stauffer és Fiai sajtgyárak, Répcelak.**

ÉRTESITÉS! Ezennel értesitem a b. közönséget, hogy a *Laudon-utcai fióküzletemet átadtam* és főüzletemet megnagyobbitott üzemembe, **Paulay Ede ucca 51.** (Nagymező-u. sarok) helyeztem át. A t. hittestvérek további pártfogását kéri, **BERKOVITS LAJOS**
a FAVORIT vegytisztitó és ruhafestő-üzem tulajdonosa
PAULAY EDE UCCA 51.
TELEFON: AUT. 270-14.

Csodaszép parókák
Tartós ondolálás (Dauerwellen) és hajfestések. — Szolid árak!
Pock Károly
hölgyfodrász
Budapest
VI. Andrássy-ut 19
Telefon Aut. 199-10

A mi fontos ügyünk

Schwartz Ede úrnak, a *Zsidó Ujság* dec. 14-i számában fenti cím alatt megjelent cikke ad nekem alkalmat egy mulasztás pótlására. Különösen az ragadott meg a fejtegetésében, hogy felkéri vezéreinket, főtisztelendő rabbijainkat nyilatkozattételre az ifjusági nevelés nagy horderejű kérdésében. Ennek kapcsán jutott eszembe, hogy egy évvel ezelőtt *Pollák* Emánuel szerencsi főrabbihoz én is intéztem ebben az ügyben pár sort, nyilt levélben, s reflektáltam a *Zsidó Ujság*-ban közölt véleményére. *A főrabbi egy gyönyörű héberségű levéllel tisztelt meg, amelynek tartalmát közölni akarom e helyen.*

*

— Nagy örömet szerzett nekem hozzám intézett soraival az általam felvetett kérdés ügyében, hogy mit kellene tennünk az ifjuság vallási életének megszilárdítására. Remélni akarom, hogy szavaim nem lesznek pusztába kiáltó szó, hanem Önhöz hasonlóan fel fogják hívni mindenkinek figyelmét, aki félti az orthodoxiát az őt a nehéz idők következtében fenyegető veszélytől.

— Tudom, ha rabbijaink ebben a fontos ügyben nem fognak mellém állni véleménynyilvánitással s hozzájárulással, akkor súlyos terhet róna reám, ha magam, egyedül állnék ki a porondra. Egyfelől kitenném magamat mindenféle megszólásoknak, amelyek minden rabbit érnek, aki oly ügybe ereszkedik, amelyről csak elismert férfiaknak kellene véleményt nyilvánitani. Másrészről vasidegzetűnek kellene lenni egy olyan embernek, aki fel akarná venni a harcot a közösségünk összes rétegei fölött elhatalmaskodott közömbösség ellen, amelyet minden oly problémával szemben tanusitanak, amelyben nincs anyagi haszon s pénzbeli nyereség, különösen — manapság, amikor a napjaink súlya ránehezedik lélekölően a megélhetésre. Mindezek ellenére elhatároztam magamban, hogy ha illetékes rabbijaink és vezetőink késlekednek az útirányitással, amely célhoz vezet bennünket, akkor én magam megkisérlem barátaimmal s ismerőseimmel folytatott eszmecsere után, hogy valamit tegyünk a mai helyzet megjavitására.

— Ön is keresi, tisztelt Uram, a bajok okát. Nézetem szerint nem az elemi iskola okozza a kereskedői s iparosifjuság vallási életének rettenetes lezüllését. Ezen nem tudnánk azzal segiteni, ha megjavitanók az iskolákat s vallásos tanitókat alkalmaznánk bennük. A tapasztalat ugyanis azt bizonyitja, hogy az ifjuság akkor romlik el vallásilag, amikor az élet forgatagába kerül. Nincsen semmi, ami megóvná őket a rossz társaságtól, ahol olyasvalamiket látnak és hallanak, ami tönkreteszi testüket és lelküket. A legkevesebb, amit tennünk kell ebben az ügyben: keresni a módokat, miképpen mentheljük meg az ifjuságot a rossz társaságoktól, miképpen nyerhetjük meg őket annak, hogy szabad idejüket vallási, szellemi dolgokkal töltsék el, nem pedig bűnre s erkölcstelenségre vezető módon.

— Ön azt ajánlja, hogy minden rabbi birja rá a hitközségbeli kereskedőket, iparosokat, hogy a jesivában tanuló ifjút napi egynehány órában oktassa. E tervo megvalósitásának több akadálya van. A törvény szerint a tanoncnak tanonciskolába kell járnia, tehát a legfogékonyabb korban, a mi szempontunkból véve, a legártalmasabb környezetbe kerül. Nem szabad ezután elfelejteni, hogy a sok világi foglalkozás mellett, mi marad azután a Tóra-tanulásra?

— Mindebből látszik, hogy minden erre vonatkozó lépést jól meg kell fontolni, de nem szabad elhanyagolni a dolgot, meg kell lenni a komoly akaratnak, segiteni akarni a mai lehetetlen helyzeten. Ha mindenütt meglesz ez a törekvés, remélhetjük, hogy a Tóra és a vallásosság megerősitése terén eredményt érhetünk el.

*

A szerencsi főrabbinak szent komolysággal átitatott levelét átadom a nyilvánosságnak abban a reményben, hogy hozzájárul az illetékesek figyelmének felébresztéséhez.

Rosenberg Manó
(Abaujszántó).

Üzletáthelyezés!
30 év óta fennálló üzletemet
Kertész ucca 43. sz. alól
VI., KIRÁLY UCCA 58.
szám alá helyeztem át.
Telefon: Aut. 240-85.
SEIDNER LIPÓT
posztó, divatszövet és szabókellékek áruháza
Billiárd, játékasztal- és iróasztal posztók. — Ebédlőasztal, padló és dekoráció filcek.

HA OSZTÁLYSORSJEGYÜNKET szombattartó árusitónál szerezzük be, nagyobb a kilátás arra, hogy azt szerencse kiséri, ezért osztálysorsjegyet Schlesinger Samu m. kir. osztálysorsjegy főárusitónál vegyünk, (Budapest, VI., Király ucca 70.) kinek szerencsés cége, már számos nagy nyereményt fizetett ki.
Azért ment át a köztudatba: „kinek szállitója Schlesinger, annak sorsjegye biztosan nyer"

— A ZSIDÓK A ROMÁNIAI KÖLTSÉGVETÉSBEN. Dr. *Fischer* József képviselő a bukaresti kamarában a költségvetési beszédében megállapította, hogy az 1931. évi költségvetés sem orvosolja a zsidóság sérelmeit. A különböző felekezeteknek összesen 748 millió lei állami támogatást irányoz elő a költségvetés, ebből a zsidó felekezeteknek összesen 9 milliót juttatnak, holott a hívők számának megfelelően 45 millió leit kellett volna a zsidó felekezet számára előirányozni. A zsidó hitközségek számára a mai rossz viszonyok mellett — ugymond — életkérdés, hogy a többi felekezetekkel egyenlő elbánásban részesüljenek, mert a gazdasági válság következtében nem képesek a vallási szükségleteknek eleget tenni.

Heiden Leó ÉKSZERÉSZ ÉS ÓRÁS **Budapest, VII., Király ucca 21.**
TELEFON: JÓZSEF 381-10

Valódi ezüst gyertyatartók, menórák, beszomim-tartók, eszrogdobozok, szédertálak, serlegek nagy választékban.
Alkalmi és nászajándékok brilliáns arany és ezüst tárgyakban, dús választék!
Olcsó gyári árak!

Jákajv ősapánk

Ha figyelemmel kisérjük ősatyánk, Jákajv élettörténetét, akkor a szomoruság és a részvét forrásából kibuggyanó érzelmek egész skálája muzsikál bennünk. Ime Jákajv, az ősök legkiválóbbja, Jákajv, kinek az arcmása a *kiszé hákóvajd,* a Mindenható trónusába van vésve, keserűségtől eltelve felel Fáraónak: „Kevesek és rosszak voltak életem éveinek napjai". — Valóban, a megrázó tragédiák egész sorozata vonul végig e szent aggastyán életpályáján. Kora ifjuságában menekülni kényszerül édes testvére elől, mert meg akarja ölni. Lóvon házában, ahol nyugalmat és biztonságot vélt feltalálni: emberfeletti munkát kellett végeznie. Hiszen ő maga mondta: „Ugy voltam nappal, hogy megemésztett a forróság és a fagy éjjel s eltünt az álom szemeimből." De a testi gyötrelmeknél is kinosabb volt talán az az idegölő izgalma, hogy egy szép napon szélnek eresztik, megfosztva őt mindenétől. Ebbeli félelmét nyiltan megmondja az őt üldöző Lóvonnak, midőn a Gilead hegyén utolérte: „Ha atyám I-tene, Avrohom I-tene és Jicchok félelme nem lett volna velem, bizonyára most üresen bocsátottál volna el engem." — A hazafelé vezető utja is tövisekkel volt kirakva. Az Észovtól való félelme lidércként nehezedett rá. — *„Vájiro Jákajv meajd vájécer laj* — és Jákajv nagyon félt és aggódott." Hiszen most már nemcsak a maga, de feleségei és gyermekei életéért is kellett reszketnie. *„Pen jóvaj vehikáni ém ál bónim* — hátha jön és megver anyástól, fiastól." — Alighogy a fenyegető veszély elmult, uj megpróbáltatás várt rá. Mérgezett tőrként fúródott bele atyai szivébe, egyetlen leánya, *Dino* szerencsétlen és lealázó esete. E súlyos csapást még ki sem heverte, mikor életének egyik legborzalmasabb csapása boritotta a legsötétebb gyászba: Meghalt Ráchel, hányatott életének egyedüli fénypontja, fájdalmainak csillapítója, bánatának vigasztalója. Ez a rettenetes fájdalom még ott sajgott megtört szivében, midőn elmult boldogságának egyetlen maradékát, dédelgetett kedvencét, *Jajszéft* ragadta el tőle a kegyetlen sors.

A marcangoló fájdalom vulkánikus erővel tör fel a halálra sebzett szivéből, mely e pár szóban kulminál: „Fiamnak köntöse ez, vadállat ette meg őt, szétszaggatatott Jajszéf." Ez a borzalmas csapás felülmulta az előzőt. Mert Ráchel halála fölött érzett fájdalmára tudott enyhülést szerezni. A domborodó sirnál hullatott könnyek könnyitenek a bánatos sziv terhén. De honnan szerezzen írt a Jajszéf elvesztése által szenvedett égő sebre? Honnan, miből merítsen vigaszt? A szétszaggatott, véres köntösből? Még egy utolsó támadás éri szétzúzott szivét. Simajnt börtönbe vetik Miczrájimban, ahová testvéreivel együtt kenyeret ment venni az éhező családok számára. Most Binjómint követeli a kegyetlen sors! Az aggastyán ereje megtörik. Nem itélhet éhhalálra 65 embert csak azért, mert Binjómint szereti. A hős küzdő, ki angyalokkal s emberekkel nagyszerű párviadalokat vívott, a magasban szárnyaló sas ime szárnyaszegetten, porba sújtva kénytelen megadni magát a sorsnak, amit e pár megrázó szóval dokumentál; „És a Mindenható I-ten adjon nektek irgalmat a férfiu előtt, hogy elbocsássa veletek másik testvéreteket és Binjómint. Én pedig amint megfosztattam gyermekeimtől, hát legyek megfosztva"! — A testvérek elindultak Binjóminnal. A megtört aggastyán zsákkal a czipőin figyeli a vészterhes felhőket, melyek károgó hollóseregként kóválygognak a feje fölött. Reszkető szívvel hallgatja a léget megreszkettető dörgéseket... Várja, várja az ujabb tördöféseket, a halálmadár vihogását!... De hallga!... Mi ez?... Egy hárfa édesbús hangja száll, száll reszketve és belopózik a pusztává vált aggastyán szivébe. Az édes melódia életre kelti a régi boldog érzelmeket, lángra lobbantja a kialudt remény-mécsest. A hang közelebb és közelebb jő... Szerách boldogságtól ragyogó arca tűnik fel a láthatáron... A hangja reszket, amint énekli: Jajszéf él... Jajszéf él!... A kegyetlen sors pörölycsapásai alatt megkeményedett szive eleinte nem akarja ezt gyermekeinek elhinni, de végre mégis elhiszi és örömtől repeső szívvel kiált fel: „Nagy az én örömöm, Jajszéf fiam még él! Hadd menjek és lássam őt, mielőtt meghalok!"...

Kedves hittestvéreim! Ősatyánk Jákajv története arra tanít bennünket, hogy nem szabad kétségbeesnünk. Ha még olyan sötét felhők borítják az eget, ha édes testvéreink jaj- és panaszszava hangzik is felénk a szélrózsa minden irányából, nem szabad a reményt feladnunk!

Hoch Lajos (Eger).

— A VILAGHIRÜ NAGYRABBI *R. Mordchele Nadwerner* unokája Budapestre érkezett. Található Steinmetznél, Laudon u. 9.

Anekdoták

Egy vidéki iskolában a tanitó magyarázza a gyermekeknek, hogy mi zsidók a *„tradició"* szerint élünk. Tradició röviden az, fejezte be magyarázatát, „a mi apáról fiúra száll".

Másnap a kis Jékele, ki az iskola legjobb tanulója, egy kicsit elkésve, bő nadrágban jelent meg az iskolában. Kérdi a tanitó: „Hol voltál ilyen sokáig?" — „Foltozták a tradiciómat" feleli Jékele.

*

Egy előkelő lamdonnak volt egy fia, ki a talmudban nagyon járatlan volt. Nem ment a fejébe semmi. Apja nagyon restelte a dolgot, de nem tehetett róla. Mikor arról volt szó, hogy a rabbihoz megy leánynézőbe, az apja próbált egy pár talmudi magyarázatot a fejébe verni, de hasztalan volt a fáradozása. Az elkeseredett apának erre merész ötlete támadt és mondta a fiának: „Ha a rabbi házában meg fognak tisztelni „tajre mondással", akkor mond azt, hogy szívesebben hallgatod a rabbit s ha a rabbi elkezd charifeszt mondani, akkor csak annyit mond közbe: „Aj Rebbe-lében tamer verkehrt" (Rebbe, talán fordítva áll a dolog). A jelzett alkalomból a rebbe elkezdett „tajret" mondani. A jelölt rögtön azt kiabálta: „Rebbe-lében tamer verkehrt!" A rabbi az első ellenvetésre meghökkent, de azután azt felelte rá: „Hogyan mondhatod, hogy „verkehrt" (fordítva), mikor ezt a *„Pné Jehajsüá"* is így magyarázza, te valószinüleg azt gondolod, amit a *„Czelách"* kérdez, arra már rég megfelelt a *„Meherso"*. A fiúnak persze az összes talmudi kapacitások nem imponáltak, ő mindig csak a magáét fújta. Végül a rabbi nagyon mérges lett és azt mondta: „Bolond vagy te, fiam!" — A fiú komolyan folytatta: „Rebbe-lében tamer verkehrt...

Ungár Mór (Ónod).

A Tiferesz Bachurim hivatásáról

Részletek dr. *Deutsch* Adolf igazgatónak a budapesti *Tiferesz Bachurim* egyesületben tartott chanuka-beszédéből.

*

— A chanuka ünnep három nagy történiai igazságának fényénél látjuk csak meg igazán a Tiferesz Bachurim keletkezését, fejlődését és hivatását a maguk igazi mivoltában. A chanuka *első* nagy történeti tanítása az, hogy *az i-teni segítség, ha sokszor várat is magára, a kellő pillanatban mindig jelentkezik.* Antiochusi önkény, benső megalkuvás és árulás a tönk szélére sodorják a zsidó népet, a zsidó vallást, de az utolsó pillanatban megembereli magát az önérzetesek és az öntudatosok kis csoportja és megmenti a zsidó jövőt. A *T. B. ujjáéledésének korszaka egybeesik a háborus idők nehéz, vérviharos éveivel.* Az ágyuk tüze, a felszabadult ösztönök és a meglazult erkölcsök mérge tizedelte, pusztította az ifjuságot. És ebben a kietlen sivárságban, ebben a sötét reménytelenségben akadtak vezetők, akik Matiszjóhü főpap példájára maguk köré gyüjtötték a megmaradt kicsiny, de makulátlan csapatot és lassanként ismét kigyultak a lángok a visszafoglalt szentélyben és a kihült szívekben. *Megismétlődött makkabeusi események történeti igazsága, idejében jelentkezett az i-teni segitség.* Kigyúlt a tudás és hithűség mécsese, mely azután nemcsak a háborús évek nehéz sötét útjait, hanem az azokat követő zűrzavaros időszakot is bevilágította....

— A chanuka *második* tanítása és igazsága nem más, mint az *akédó* történetének megismétlése. Azt olvassuk az *akédó* történetében: *„és mentek ketten együtt"*. Apa és fiú, Avróhom és Jiczchok *egy* életfelfogással, *egy* világszemlélettel, *azonos* gondolattal és érzelemmel járták az élet útjait. Ábrahám áldozni akarásával párhuzamosan haladt Jiczchok feláldoztatás iránti készsége. Ahol a történelem folyamán az akédó szelleme élő és eleven valóság maradt, ahol vallásiak dolgában apa és fiú között összhang uralkodott, ott tömegárulás és bomlasztó légkör dacára is, a kis egészséges rétegből mindig kiindulhatott a regeneráció processzusa. Antiochus a zsidóság elpusztításáî célzó rendszabályai, a hellenisztikus irányzatnak behódoló zsidók árulásai csődöt mondtak, hajótörést szenvedtek Matiszjóhü bátor, elszánt és céltudatos ellenállásán. Ez az ellenállás csak azért vált lehetővé, mert az ősz Matiszjóhüt odaadó lelkesedéssel követték hős szívű fiai, mert az apa, Antiochus poroszlóinak büszkén szemébe vághatta „ha mindenkit megfertőzne az árulás szelleme, ha mindenki gyáván és hitványan hátat fordítana a zsidó hitnek, én és családom kitartunk az Egyi-tenség eszméi mellett. Apa és fia együtt mentek és a diadal nem maradt, *nem maradhatott* el.

— A chanuka e második tanításának megszívlelésében látom én, a *T. B.* egyesület egészséges és biztos fejlődésének egyetlen zálogát. Szeretném az orthodox zsidó ifjúság minden rétegének a chanuka történiájának igazságával és megdönthetetlen bizonyítékának erejével a szívébe vésni, a fülébe dörögni: *Zsidó ifjuság! Ha szereted I-tenedet, hitedet, ha biztosítani akarod a zsidó jövőt, akkor ne szakadj el, se érzelmeidben, se gondolataidban, se terveidben, se tetteidben a zsidó multtól, a zsidó háztól!* Az egységesség szent és megihletett szelleme járja át, kapcsolja össze napjainkban is az öregeket a fiatalokkal, mert e kettő kölcsönös megértése, követése nélkül nincs áldozatkészség, nincs akédó-oltár. Sajnos, az élet az ő ezer érdekszálával, a nagyvárosi légkör az ő megszámlálhatatlan csábhatásával sokszor és sokaknál éket ver a mult és a jelen, az öregek és az ifjak közé, de éppen e szakadékok betöltésére, e hasadékok eltüntetésére válalkozik, ajánlja fel szolgálatait a *T. B.* egyesület. Esdő hangon, kérlelő szóval invitálja, hívja mindazokat, akikben meg van az ész, erő és szent akarat a zsidó mult, a zsidó tan és a zsidó tradició ápolására és folytatására: *Gyertek hozzánk, tárt karokkal várunk mindnyájatokat.* Én remélem, hogy beteljesül a *T. B.*-on liturgiánk szava: *„áchár kén boü vónechó lidvir bészechó* — ezután majd tömegesebben jelentkeznek fiaid szentélyedben", hogy részesüljenek azon áldásban, mely az egyesületből minden látogatóra önkéntelenül kiárad.

— De ha minden várakozásunk ellenére az ifjuság egy részénél a hívó szózat süket fülekre találna is, akkor is fennen lobogtatja a Tiferesz Bachurim a zászlót, akkor is rendületlenül áll továbbra is a várban, mert hallja a chanuka *harmadik* igazságát: *„laj bechájil, velaj bekajách, ki im berüchi — nem az erő, nem a tömeg, hanem az i-teni eszme, az i-teni szellem hatalma győz"*, diadalmaskodik mindig és mindenkor. A T. B. az i-teni eszme zászlóvivője; céljai, tervei, programja, munkája tehát győzni fog minden akadályon keresztül.

Weisz Mór orthodox כשר sütődéje keksz-, teasütemény- és kétszersült gyára

Budapest, VII., Dob ucca 22. — Telefon: József 423-65.

Tarhonya, makaróni és levestészták a legujabb gyártmányaim.

Gyors és pontos kiszolgálás! Kérjen árjegyzéket!

Az öreg német

Litvániai történet. Irta: Schachnovitz Forditotta: Lukács Zoltán

Az 1870—71-i német-francia háboruból.

Ma már öreg, törődött ember *Nóchüm* vagy az öreg német, mint ahogy a kis városka széltiben-hosszában hívja. Sárgás, ráncosbőrű arcán nem is látszik az a sok tüzes küzdeni vágyás, amely egykor benne égett. Megtört, fáradságtól előrehajló alakjával és a bottal, melyet mindig reszkető kezében szorongat, úgy vonszolja magát lépésről-lépésre, mint egy öreg, töpörödött invalidus.

Másképp volt az akkor, mikor még testi és szellemi ereje teljében az élet és küzdelmek középpontjában állott és a „német" nevet becsülettel szerezte meg, állva a csaták tüzében. Mert tudniillik, hogy Nóchüm Emstől Versailles-ig — Ersvil város imaházában — végig küzdötte valamenynyit.

Mikor a meleg júliusi napokban az ujságok vastagbetüs, hasábos cikkekben hozták a közeledő háború híreit és az egész ország Vilmos, Bismarck, Napoleon, Benedetti neveitől volt hangos; a legkisebb falu sem mentesült a futótűzként terjedő hirek izgalmaitól és így történetünk színhelyén, a kis Ersvil városkában is nagy lett az izgalom.

A Beszhamidrásban, hol a talmud mellett szorgalmasan foglalkoztak a hívek a politikával is, a szenzációs hír oly erővel hatott a kedélyekre, hogy hónapokra megakadályozott minden tanulást és munkát.

Itt is tobzódott a harc naponkint és az ellentétes nézetek gyakran oly hevesen pattogtak és csattantak el a levegőben, hogy még áldozatokban sem volt hiány. És az áldozatok közé tartozott az a hosszú, sok-sok éven át tartó barátság, mely Nóchüm és Óser között fennállott. Nóchüm és Óser volt a két „maszkil", a felvilágosultak", a kultura egyedüli fáklyavivői a kis helységben és ez szoros barátságban fűzte őket össze. Politikailag azonban nézeteik eltértek egymástól. Nóchüm a „Hamélic"-et, míg Óser a „Hacefirá"-t olvasta. — Természetes tehát, hogy politikájukat is e héber lapok iránya szerint vallották.

Mikor a háború kitört, Nóchüm azonnal a németek pártjára állott, míg Óser a franciák barátjának vallotta magát. És mikor a Rajnánál eldördültek a fegyverek, megszakadt a jó barátság is a két régi barát között.

Mindkettőnek volt hű hallgatósága, a ragaszkodó hívők serege. Természetesen itt is akadtak meggyőződésnélküli árulók és átpártolók, kik az érkező hívek szerint hol az egyik, hol a másik táborhoz pártoltak; voltak olyanok is, kik szigorú semlegességet fogadtak és igyekeztek ezt minden alkalommal fentartani. De a legkellemetlenebbnek bizonyultak azok a bizonyos jellemtelen harctéri hiénák, kiknek semmiféle érzelem nem elég magasztos és komoly, hogy nevetőinyüknek tőkét ne kovácsolnának belőle.

A Beszhamidrás csufolódóinak „bevétel" rovata nemsokára két érdekes számmal gyarapodott. Elnevezték Nóchümot „német"-nek és Ósert „franciának".

A két hadvezér már külső megjelenésében sem hagyott fenn kétséget a háború kimenetelére nézve. Nóchüm magas, erős testalkatú ember volt, joviális arcú, erősen csengő hangú és nyugodt kedélyű, Óser ellenben beteges, köhögős és ingerlékeny, hamar fellobbanó természetű.

Igy állt a két különböző erejű ellenfél egymással szemben, de naponkint csak apró csatározások, kirohanások és összecsapások történtek.

— A németeknek győzniök kell és győzni is fognak — érvelt Nóchüm a „Hamélic" legújabb számával kezében, megrajzolva közben a levegőben a németek győzelmi útját. „Csekélység! német politika, német hadsereg. Bismarck! Moltke! Ha-ha-ha, most az egyszer elszámítottad magad kedves franciám!

Nóchüm gúnyosan nevetett és amellett oly kihívóan nézett Óserre, hogy annak epéje forrni kezdett és izgatottságtól remegő hangon szólt:

— Nekik nem kell és nem is fognak győzni — miért éppen a németek! A német önhitt, amellett buta és tehetetlen!

— Buta és tehetetlen — ismétlé Nóchüm hosszasan és gúnyosan nevetve — az, aki oly dolgokról beszél, mikhez nem ért! Láttál te már kedves barátom német katonát, német lovakat? hallottál-e már német ágyukat bömbölni?

— No és te? Hol láttad te őket?

Mindenki nevetett a franciának ez ügyes visszavágásán. Nóchüm is megtudta azonban tartani — mint járatos stratéga — az ő pozicióját. Felvonultatott mindent, amit eddig olvasott és hallott és megtoldotta még egy pár saját maga kitalálta tódítással, sikerült neki e gazdag anyagot a német haderőről oly erősen és szemléltetően a nagy hallgatóság előtt előadni, hogy nemsokára az előbbi összenevetőket és a többi figyelőket is mind a maga pártjára hódította.

Óser megpróbálta az előadást néhányszor köhögésével megzavarni, de ezzel sem sikerült neki az ellenségnek erősen felépített barrikádjait összetörni.

A szívós ellenfél ezt látva, hirtelen elhatározással offenzív lépésre szánta el magát.

— Szégyen és gyalázat minden egyes emberre, ki a kulturára ad valamit — de különösen egy zsidóra, ki tudja, mit jelentenek e szavak „szabadság, egyenlőség és testvériség!" — a franciák ellen ellenségként fellépni!

„Kultura, szabadság, egyenlőség!" Veszélyes fegyverek voltak, melyeket Óser felhasznált, hogy a tudományszomjas ifjusági hallgatókat a franciák oldalára csalja. De a németnek is helyén volt az esze és tudatában volt annak, hogy ellenfele mily veszélyes fegyverekkel küzd, azért egy ügyes vágással kimentette magát szorongatott helyzetéből:

— Ami a kulturát és a civilizációt illeti, én is éppen úgy mint te — elismerem Franciaország érdemeit. De másrészt nem hiányzik kultura és civilizáció a németeknél sem, azonkívül most nem erről van szó: itt azon forog most meg minden, hogy ki az erősebb a csatamezőn. Azt pedig minden gyerek tudja, hogy Moltke, von Roon és Steinmetz nem valami ügyefogyott emberek.

—És Napoleon? Mac Mahon? krákogott Óser.

— És mi történt I. Napoleonnal akkor Oroszországban? válaszolja gyorstüzeléssel Nóchüm.

— Akkor és most! Ha-ha-ha — nevetett köhögősen Óser.

—*Máj béném!* Mi a különbség? — énekelte Nóchüm, mintha a talmudot recitálta volna.

— No és ha most a francia megbosszulja magát a poroszokon, az „akkor" történtekért? — szólt már rekedten Óser.

— Azt majd meglátjuk! — szólt Nóchüm is megtörten.

— Majd ki fog tünni! — dörögte Óser is a felindultság legmagasabb hangján!

De hirtelen ezeknél a szavaknál mintha összebeszéltek volna, mindig fegyverszünetet kötöttek. Tovább nem hagyták fejlődni a dolgokat.

A németek szorgalmasan keltek át a Rajnán. Mindenütt nagy elragadtatás. Észak egyesült a déllel és egy magasztos eszmében egyesülve vívták a nagy harcot.

A franciáknak még se hírük, se hamvuk. Óser leghűbb és legkitünőbb hívei közül is egyik a másik után távozott el tőle. Nóchüm ellenben nagy és lelkes seregével együtt ujjongott, mikor a legújabban érkezett győzelmi táviratokat felolvasta. Ezalatt Óser elhagyottan ült a szoba egyik félreeső sarkában és feszülten figyelt minden egyes szóra: habár e szavak mindegyike tőrszúrásként hatott rá és mikor barátja károrvendően nevetve átkiáltotta hozzá, hogy: No Óser, mit szólsz hozzá? akkor elfordította megvetően arcát és csendesen szakállába mormogta: — Lesz ez majd másképp is; majd kitünik!...

És tényleg másképp történt. Jött a hír, Saarbrückenről, az első találkozásról, és a németek visszavonultak! Örömtől ragyogó arccal rohant Óser — ujsággal kezében — a Beszhamidrásba.

(Vége köv.)

Gumiharisnyák
Fűzők
Gyógyhaskötők
és
egészségügyi cikkek
Hungária Kötszergyár R.-T.
IV., Kristóf-tér 6
IV., Kossuth Lajos-u. 8
VIII., Üllői-út 40
I., Krisztina-tér 3
TELEFON TELEFON

Amerika felfedezője zsidó volt(?)

Párizs, december 26.

Néhány héttel ezelőtt spanyol és francia tudósok erősen vitatták a kérdést, vajjon Kolumbus Kristóf zsidó volt-e? Igen jelentős történészek leghatározottabban állították, hogy Kolumbus Kristóf zsidó volt, *marannus ivadék*. Ujabban ismét erősen foglalkoznak ezzel a kérdéssel az amerikaiak. A *The American Hehbrey* című zsidó lap *Celso Salva* tollából közöl érdekes Kolumbus-cikket.

A históríkus utal arra, hogy Kolumbus végrendeletében megirja, hogy Génuában született. Fia, Fernandó, azonban már apjáról irott könyvében ezeket mondja: „Bölcs embereket jobban megbecsülnek, ha nagy városokból származóknak mondják magukat... Apám nagyon ügyelt arra, nehogy születésének helyét megtudják. Egyáltalán származásának körülményeit is titokban igyekezett tartani."

Feltehető tehát, hogy Kolumbus zsidó származását el akarta titkolni. Mindenesetre feltünő, hogy ismerős volt vezetőállásban lévő spanyol és portugál marannusokkal, akik erősen támogatták mindenféle vállalkozásában. Tudjuk, hogy *Diego de Deza* Salamonca püspöke, *Louis de Santangel* az Aragon királyi ház kancellárja és mások, kikről nyilvánvaló volt, hogy csak *látszatra* keresztények, de *titokban zsidók*, a legteljesebb mértékben istápolták Kolumbust. Nem csoda, hogy azok, akik Kolumbus zsidó származásáról tudtak, a marannusok, ezt a körülményt elhallgatták. Az első zsidó szerző, aki Kolumbusról irt, *Ábrahám Farrisol: „Igeresz orchajsz ajlom"* című könyvében, amely 1524-ben, tehát Kolumbus halála után 18 évvel jelent meg, megirja ugyan az újvilág felfedezését, de szintén elhallgatja Kolumbus származását.

Érdekes a következő dolog: Amikor Kolumbus második útjára kelt, elkisérte őt útján *Boule* pápai delegátus, számos pappal, akiknek az volt a céljuk, hogy az indiánusokat megtérítsék. A nyilt tengeren Kolumbus és a papok között vita támadt. Kolumbusnak az volt a véleménye, hogy semmi szükség más vallásra téríteni a „vadakat", ezek egészen jól elvannak saját vallásukkal. — mondotta. És nem elégedett meg azzal, hogy álláspontját leszögezte, hanem vonakodott kiadni a papoknak az élelmet. Azt akarta, hogy menjenek vissza Spanyolországba. Amikor visszatért, kényszerüségből vezekelt ugyan, de nyilvánvaló, hogy ha születésénél fogva katolikus, enyyire még se mert volna kikezdeni a papsággal.

*

Érdekes továbbá Kolumbusnak misztikus aláirása, amely így festett:

Cristobal Colon
S
S A S

Moses Ben Sabat portugáliai professzor, aki meg van győződve Kolumbus Kristóf zsidó származásáról, 1927-ben ennek az aláirásnak a következő magyarázatot adta: A három *S* betű jelenti: Santos Santos Santos, vagyis: szent, szent szent, ami a *kódajs, kódajs, kódajs* imának (kedüsónak) kezdete, az *A* betű pedig jelenti I-ten nevének kezdetét: *Adaj*...

Figyelemreméltó körülmény, hogy Kolumbus írásaiban mindig I-tent említ. 1499 június 7-én egy levélben azt írja: az egész világ elhagyott, az indiánusok és a lázadó keresztények megrohantak, olyan bajban voltam, hogy mindent vissza kellett hagynom, csak hogy életemet megmentsem. Egy kis hajón elmenekültem a tengeren és a jó I-ten megmentett. Igy szólt hozzám: „Te gyöngehitű ember, ne félj, veled leszek." És ő széjjel szórta elleneimet és teljesitette azt amit igért.

Ez a levél amellett szól, hogy Kolumbus zsidó volt. Méginkább kiderül ez egy leveléből, amit Juan herceg nevelőnőjéhez írt és igy szól: „A bölcs Dávid király először pásztor volt, majd Jeruzsálem királya. Én magam ugyanezen I-ten szolgája vagyok, aki ime nagy méltóságra emelt".

אר"ה כשר húskonzervek
egyedárusitója nagyban és kicsinyben:
ugyanott cukorbetegek,
részére mindenféle bel- és külföldi
tápszerek. Schwarcz Gábor
orth. kóser füstöltáru és csemege
üzlete
Budapest, Népszinház-u. 42-44.

HIREK

NAPTÁR

Sábosz Vájchi, Tévész 14.

Gyertyagyujtás (Bpest): 3 óra 50 p.
שבת kimenetele „ 4 „ 40 „
סוף זמן קריאת שמע: 8.45

OLVASÓINKHOZ! Felkérjük mindazon igen t. olvasóinkat, akiknek előfizetése f. hó 1-én vagy még előbb lejárt, hogy azt postafordultával megujitani szivesked-jenek. Az átutalás legegyszerübb módja belföldön postatakarékpénztári csekk utján (50.791 sz.); külföldön pedig (évi 22 P) postautalványon eszközölhető. (Romániában az utalványon az összeget a posta-hivatalnok fölti ki.)

— JUBILEUM SZIJÜMMEL DEBRECENBEN. A debreceni orth. hitközség kebelében működő *„Poél Cedek“* jótékonycélú egyesület, melynek tagjai kereskedőkből és iparosokból állanak, egyik legszebb tanujelét adta nemesen érző zsidó szivének, midőn úgy vélte legméltóbban megünnepelni fennállásának 25 éves fordulóját, hogy ezen alkalomból 62 szegénysorsú iskolásgyermeket látott el jóminőségű meleg téli ruhával és cipővel. A jubiláris ünnepély — melyet a 62 iskolásgyermek teljes felruházása előzött meg — december 14-én folyt le az orth. hitközség tanácstermében, a hitközségi tagok széleskörű részvételével, *Klein* Salamon egyleti elnök megnyitó beszédében röviden vázolta az egylet 25 éves történetét, majd *Klein* Lajos egyleti alelnök fejezte ki háláját a tagok buzgó és önzetlen munkásságáért, kiemelvén *Stern* Bernát, *Farkas* Hermann és *Lebovits* Sándor fáradságot nem ismerő ténykedését, akiknek a közgyűlés jegyzőkönyvi köszönetet szavazott. *Bernfeld* Sámuel hitk. elnök meleg szavakkal üdvözli az egylet vezetőségét, a legteljesebb elismerés és a legőszintébb öröm érzésével csatlakozik az ünneplőkhöz. *Schäfer* Dávid titkári jelentése után *Blasz* Ede hitk. alelnök magasszárnyalású ünnepi beszéde következett, melyben a szerény, feltünésre nem vágyó egyletnek annál bensőségesebb emberbaráti ténykedését vázolta szép szavakban. Dr. *Lengyel* Zoltán iskolaszéki elnök keresetlen szavakkal, követendő példaként állította oda az egylet buzgó és áldásos munkálkodását. Majd *Fried* Adolf iskolaigazgató mondott még köszönetet az iskola nevében az egylet bőkezű támogatásáért. A diszközgyűlés *Bernfeld* Ernő nagyhatású felszólalására elhatározta, hogy a legsürgősebben megszervezi a *Gemilüsz Cheszed* intézményt a tönkrement exisztenciák felsegítésére. A *Poel Cedek* egylet, amely a jótékonyság gyakorlása mellett állandó imaházat tart fenn, ahol reggel-este *Rosenberg Emánuel* rabbi vezetésével buzgó tanulás folyik, jubileumának méltó megünneplésére szijümot rendezett, melyen *Strasser* Salamon főrabbi, *Rosenberg* Farkas és *Rosenberg* Emánuel rabbik gyönyörü *dioré tajrót* mondottak.

— SZÉFER-AVATÁS POZSONYBAN. Chanuka szombatján a pozsonyi hitközség által iratott új *széfertajrót* átadták rendeltetésének szép ünnepély keretében. Az avatási beszédet főt. Schreiber Akiba főrabbi tartotta s hangsúlyozta, hogy a Tórát nemcsak iratni kell, hanem meg is kell tartani a benne foglaltakat.

— UJ BÉCSI RABBI. Mint már megirtuk, a bécsi hitközség rabbija Mayersohn nyugalomba vonul. Helyébe a hitközség *R. Josef Babadot* hívta meg, akit nagy talmudtudósnak mondanak.

— A MISKOLCI ORTH. ANYAHITKÖZSÉG költségvetését a képviselőtestület a mult vasárnap tárgyalta le *Feldmann* Mór elnöklete alatt. Az előirányzot szerint a költségvetés 43%-át a kulturális szükségletek, 24%-át a kultuszintézmények szükséglete, 5%-át az igazgatási költségek teszik. A szükségletnél a mult évihez képest 28.123 P csökkenés mutatkozik. A közgyülés elhatározta, hogy az alapitványokat a hitközség anyagi erejéhez képest és a költségvetésnek az alapitványnyal azonos célu kiadásai felhasználásával reintegrálja, továbbá azt, hogy a hitközségi és iskolaadót kettéválasztja.

— A MEGGYALÁZOTT TEKERCSEK TÖREDÉKEI. Még az átkos emlékű romániai diákzavargások idejében történt, hogy a Kolozsváron és Nagyváradon rabolt Tóratekercsek töredékeit a romboló diákok othagyták a vasuti kocsikban. Onnan a vasuti raktárakba jutottak s néha nyilvános árverés alá kerülnek. A multkoriban egy vidéki román ember Bukarestben felajánlott az ottani hitközségnek ilyen töredékeket, amelyeket ő — azt mondja — árverésen vett. Mivelhogy rendkivül nagy árat kért érte, a hitközség a román kultuszminiszterhez fordult, aki elrendelte, hogy ezentúl a vasúti állomások ne adják el az esetleg még felbukkanó tekercs-töredékeket, hanem szolgáltassák be a bukaresti rabbiságnak. Az említett esetben a rendőrség akarta rábeszélni a román embert, hogy igényeit mérsékelje, de mivel ezt nem tette, az ügyészség rendeletére vissza kellett neki szolgáltatni a Tóra-töredékeket. mert igaz ugyan, hogy rablásból származnak, de árverésen vette, tehát formálisan az övé. — Vajjon, ha más rabolt dologról volna szó, akkor is olyan liberalizmussal kezelnék a dolgot?

— LORD MELCHETT MEGHALT. Az angol gyárosok egyik legnagyobb tekintélye hunyt el Lord Melchettben. Eredeti neve Alfred Mond volt, egyideig miniszterként is működött. Az utolsó tíz esztendőben a zsidóság felé fordult érdeklődése, a palesztinai munkáért sokat áldozott s a Jewish Agencynek elnöke lett. Legutóbb rendkívül élesen támadta az angol kormányt a Fehér-könyv kibocsátása miatt.

— A BUDAPESTI TIFERESZ BACHURIM Sabosz Chanüko kimenetele estéjén nagyszabású melavo demalkót rendezett. Singer Jenő, az egylet jeles előadója a chanuka ünnepi hátterét világította meg. Az est fénypontja dr. Deutsch Adolf igazgató mesteri szónoklata volt. A beszéd egynehány részletét vázlatosan közöljük más helyen.

— ÖTVEN ÉVES A KOMÁROMI ORTH. HITKÖZSÉG. Chanuka nyolcadik napján ünnepelte a komarnói (Komárom) orth. hitközség fennállása ötvenedik évfordulóját. Az alapítók közül három még él, név szerint Raab D., Schwarcz I. és Fleischmann I., akiket az ünnepi közgyülés tiszteletbeli tagoknak választott. Utána *szijüm* volt.

— A FEHÉR-KÖNYV HATÁSA. Mint Jeruzsálemből jelentik, *Nahalal* mellett a szántást végző telepeseket megtámadta egy csapat beduin. Az összecsapásnál egy zsidó megsebesült s öt beduint elfogtak. Az egyik azzal védekezett, hogy azt hitte, hogy az angol kormány „Fehér-könyve“ elveszi a zsidóktól a földeket s az araboknak adja. — Egy másik eset még rikitóbb. A főkormányzó elrendelte, hogy a haifai kikötő-építéshez szükséges kövek bányászásánál kötelező a vasárnapi munkaszünet. Mivelhogy a kőtörési munkálatoknál 150 zsidó munkás dolgozik, az új rendelkezés megfosztja őket egynapi munkától. A palesztinai zsidó lapok elkeseredéssel regisztrálják ezt a hirt s megjegyzik, hogy a Fehér-könyv kiadása után minden lehetséges Palesztinában.

— VILLANYVILÁGITÁS A SZÉCSÉNYI TEMPLOMBAN. Szécsényben most kezdődött meg a villanyszolgáltatás s a hitközség a templomba bevezettette a villanyvilágitást. *Glaser* Dezső chevrai elnök, aki a multkor drága asztalterítőt adományozott a templomnak, most egy pompás luszter ajándékozásával járult hozzá az i-tentisztelet külső fényének fokozásához. A renovált rabbilakásba is bevezették a villanyt. Sabosz Chanuka napján Müller Salamon főrabbi lélekemelő avató beszédjében méltatta a megnyilvánult nemes áldozatkészséget.

— ZSIDÓ INTÉZMÉNY MADRIDBAN. Madridi jelentések szerint december 21-én ott vagy harminc zsidó összegyült s hatósági engedéllyel megalakítottak egy templomi egyesületet. Ez az első elismert zsidó intézmény 1492 óta, amióta kiüzték Spanyolországból a zsidókat. A hatósági engedély megszerzése nagy nehézséggel járt, mivel Spanyolország területén a katolikus rituson kivül más vallási gyakorlat tiltva volt. Az engedély elnyerése egy francia bankár, *Bauer*, érdeme. Az egyesület temploma a főváros központjában van. Meg kell azonban jegyezni, hogy az egyesületnek még nincs semmiféle alkalmazottja, metszője sem, tehát nem állhat valami vallásos zsidókból. Ezzel kapcsolatban megemlítendő, hogy van már Spanyolországban zsidó temető is. *Sevilla* köztemetőjének egy része zsidó halottaknak van fentartva.

— ORTHODOX ZSIDÓ ÉLET SUBOTICÁN. Az Agudának „Szulamit“ leányegyesülete szépen sikerült chanuka-estét rendezett Deutsch Sámuelné jeles irányítása mellett. Engländer G. szép elnöki megnyitója után Engländer Szulamit, Mannheim Klára, Klein Ella nagy sikerrel szerepeltek. A „Bész Jákajv“ iskola vezetője, Weiszberg kisasszony nagyszabású előadást tartott.

— A BONYHÁDI ORTH. LEALEÁNYEGYLET Chanuka 7-ik estéjén jótékonycélú előadást rendezett a Zucker-szálló egyik nagytermében, amelyet Ungár Benő bérlő e nemes célra rendelkezésre bocsátott. Az előadás szereplői: Ausch Ilon és Piri, Bárány Ilon, Engelmann Manci, Friedenthal Gizi, Fuchs Irén, Guttmann Boris, Goldring Rózsi, Kohn Ilon, Pollak Margit és Szabina, Pollak Joli, Salamon Lenke, Ullmann Rózsi, Weisz Rózsi és Frida rászolgáltak a nagy tetszésre. A rendezés Brick Miksáné és Glattstein Piri elnöknő érdeme.

— A SZLOVENSZKÓI SAJCHTIM-MOZGALOMBÓL. A szlovenszkói metszők egyesülete a „Sevesz Achim“, elhatározta, hogy felhívással fordul a zsidó társadalomhoz, a falusi metszők felsegélyezésére. Ezek között ugyanis randkivül nagy nyomor uralkodik, mivel a hívek a városba való költözködésével a kisebb községek teljesen elnéptelenednek.

— A MAKÓI TIFERESZ BACHURIM évi rendes tisztujító közgyülésén megválasztattak: Páskesz Lázár elnök, Moskovits Károly ügyv. alelnök, Gombó Kálmán alelnök, Strausz Sámuel és Páskesz Fülöp gondnokok, Hoffmann Márton titkár, Hauer Mór pénztárnok, Rubintsein Herman ellenőr, Paskesz Izsó háznagy. Választmányi tagok: Paskesz Lipót, Pollák Benő, Paskesz Mór, Moskovitz Bernát és Márton, Hoffmann J., Stern A., Guttmann Henrik, Ickovits S., Wéber F., Salamon Bandi, Pollák Herman, Guttmann Béla, Feig Ferenc.

Lakodalmat, bankettet,
a legkényesebb igényeknek is megfelelve, a legolcsóbban vállal Klein Géza orth. vendéglős, Nyiregyháza, Vay Ádám-u. 6. (Utazóknak kedvezmény, menürendszer). —

— A KONGRESSZUSI KÖZSÉGKERÜLETI ELNÖKÖK most tartották évi ülésüket. A napirend tárgyalása előtt jánosi *Engel* József udvari tanácsos méltatta a Magyarországi Izraeliták Országos Irodája elnökének, báró *Kohner* Adolfnak a felekezet ügyei körül szerzett nagy érdemeit. Az ülés tagjai ezután testületileg felkeresték a gyengélkedő elnököt és előtte jánosi Engel József tolmácsolta a felekezet érdekében kifejtett sikeres működésért kifejezett elismerést. Báró Kohner Adolf meghatva mondott köszönetet az egyhangu bizalomért, *amely arra inditotta, hogy felelősségteljes helyén továbra is megmaradjon.* Báró Kohner Adolf elnöklete alatt folyt azután az ülés, amely dr. Gábor Gyula alelnök és dr. Bakonyi László főtitkár előadásában letárgyalta a tárgysorozatot. Weisz Tivadarnak indítványára az államsegélyeket ezentul nem a hitközségek, hanem a község-kerületek kapják meg, amelyek a hitélet és a hitoktatás elmélyítését szolgáló célokra fogják felhasználni. Továbbá elhatározták, hogy a lelkipásztor nélküli kis községek vallásos szükségleteinek kielégítésére *kerületi rabbi-állásokat szerveznek.* Dr. Szegő Miklósnak indítványát is elfogadták, amely szerint a falusi zsidó lakosság gyermekeinek hitoktatását *vándortanitók* alkalmazásával és hitoktatási centrumok létesítésével oldják meg. A takarékossági törvénnyel kapcsolatosan az államsegélyezésre vonatkozó rendelkezések számos zsidó népiskola fennállását veszélyeztetik, ezért a kultuszkormánynál interveniálni fognak ezeknek az iskoláknak megmentése érdekében. Részletesen tájékoztatták a kerületi elnöketket a felekezetnek az államhoz való viszonyáról és mindazokról a kérdésekről, amelyek a felekezet igazságos állami segélyezésével és ezzel összefüggően a bevett felekezetek közti viszonosság elvéből folyó jogos kivánalmakkal vannak kapcsolatban.

— HITÉLET FOKTŐN. Sabosz Chanuka napján a most megválasztott *Ruder* Sándor főrabbi nagyszabású és nagyhatású derósót tartott a nap hármas jelentőségéről *(sabosz. rajs-chajdes, chanükó),* délután *sólajsz szeüdajsz* volt, este *Kürz* Jakab hitközségi elnök adott a rabbi tiszteletére *melavo demalkot,* ahol a hívek a főrabbi beszédén s Spiegel Herman kántor énekén épültek.

— SZIJÜM VÁGSELLYÉN. A pár hónappal ezelőtt létesült *Somré Tóra* ifjusági egylet fényesen sikerült szijüm-ünepélyt rendezett, *Megiló* traktátus befejezése alkalmából. *Strasser* Mark főrabbi mondotta a *hadron aloch*-ot s mélyreható derósóban örömét fejezte ki az ifjuság buzgósága fölött. Utána felszólaltak: Gansl Simon, Grünberger Emil (Czelldömölk), Weisz Salamon, Donáth Ernő, Raáb Dezső, Róth Aladár, Schwartz Tivadar, Reichenthal Salamon. Tiszteletbeli elnök Strasser főrabbi; elnök Feldmar Salamon.

— MEGGYILKOLTA, MERT JIDDISÜL BESZÉLT. Varsóból jelentik: A varsói törvényszék a napokban tárgyalta egy *Kowalczyk* nevű lengyel munkás bűnperét, aki egy *Israel Sprühregen* nevű varsói kereskedőt orvul meggyilkolt. A gyilkosság a maga nemében egyedülálló körülmények között történt s annakidején egész Lengyelország zsidóságát heteken keresztül izgalomban tartotta. Sprühregen üzlete előtt beszélgetett egy barátjával, midőn Kowalczyk a háta mögé lopódzott és késsel az altestébe szúrt. Sprühregen a halálos sérülés következtében néhány heti irtózatos szenvedés után meghalt. A bíróság előtt Kowalczyk azt vallotta, hogy midőn hallotta, hogy Sprühregen jiddisül beszélt, olyan dühroham fogta el, hogy meg kellett ölnie a zsidót. A törvényszék nyolcévi börtönre itélte a gyilkost.

— A PÁPAI HITKÖZSÉGI BÉKE. Az országszerte megelégedéssel fogadott pápai hitközségi kibékülés perfektuálásában — mint onnan jelentik — bizonyos zavaró momentumok állottak be. Reméljük, hogy az átmeneti nehézségek, amelyek csak egyes részletkérdésekre vonatkoznak, áthidalhatók lesznek. Az egész ország orthodox közvéleményének óhaja ez.

— NAGY DRÓSÓ A NŐK RÉSZÉRE. Ritka látványban volt a mult héten részük a vilnaiaknak. A nagy templomot asszonyok töltötték meg, a női karzaton pedig férfiak foglaltak helyet. A dolog ugy történt, hogy a hires radini 90 éves aggastyán gaon, akit főműve után *„Chofécz Chájim"*-nak neveznek, a nők számára összejövetelt hirdetett. Az 500 éves templomot szinültig megtöltötték az asszonyok és a szentéletü aggastyán előadást tartott nekik a legfontosabb három zsidó női kötelességről *(nido, chalo, hadlokó)*. Különösen lelkükre kötötte a családi tisztaság törvényeit. A „ChoféczChájim" alig hallható beszédét unokája tolmácsolta az összegyülteknek. Az egész gyülekezeten mély meghatottság vett erőt, különösen amikor kinyitották a frigyszekrényt és az ősz czadik nyitott frigyszekrény mellett áldást mondott azokra a jámborlelkü nőkre, akik pontosan betartják a női miczvókat, amire az egész gyülekezet harsány *omén*-nal felelt.

— HÁZFELAVATÁS. Szirákról jelentik: Vasárnap avatták fel, előkelő közönség jelenlétében *Brack* Dezsőnek (az Osztroluczky-uradalom nagybérlőjének) ujonnan épült szép lakházát. Az avatást *Jungreisz* Jakab, kerületünk főrabbija végezte. A jótékonyságáról közismert háziurat ezen alkalomból minden oldalról szerencsekívánatokkal halmozták el.

— A TISZASZALKAI AKCIÓ javára kaptunk: Katz Salamonné, Eger (gyüjtés) 22, Groszmann József kántor, Eisenstadt (gyüjtés) 11.80, Weisz Rella és Mayer Böske, Jánosháza (lakodalmi gyüjtés) 6.50, Kohn Bernát, Mórichida 2, Weisz Regina, Mórichida 2, Tichler Sándor 1, N. N. 0.50. Összesen 45.80 pengő. *Gyüjtésünk eddigi eredménye: 856.80 pengő.*

— A SALGÓTARJÁNI JESIVA a T. B. közreműködésével Chanuka utolsó estéjén vidám hangulatú szijüm-ünnepélyt rendezett. Goldberger Pinkász tartalmas charifüsz- és magidüsz előadása után még felszólaltak: Rauchwerger Jenő, Kahan Mór, Rosenberg Hugó. Az ünnepély Fingerhut Izráel jesivagondnok záróbeszédével ért véget.

— AZ ENCSI TIFERESZ BACHURIM tisztujító közgyülésén a következő tisztikart választották meg: Berkovics József elnök, Ráff József alelnök, Eckstein Ernő titkár, Glück Miklós jegyző, Haimann Lajos háznagy, Friedmann Sándor pénztárnok, Farkas Imre és Friedmann Artur ellenőrök.

— A VÉSZTŐI ORTH. HITKÖZSÉG dec. 21-én tartott tisztujító közgyülésén megválasztattak: Weisz Mór elnök, Ginsztler Adolf alelnök, Grosz Ferenc pénztárnok, Friedmann Jenő gondnok, Löbl Adolf ellenőr, Waltner Emánuel jegyző. Választmányi tagok: Lang Gyula, Schwarcz Ede, Roseth Jónás és Jenő, Feuerlicht L., Altmann Lajos.

— A SOPRONI TIFERESZ BACHURIM dec. 29-én tartott évi közgyülésén ujból a jól bevált, régi tisztikart választották meg: Koppel Béla elnök, Müller Emil alelnök, Luria Ernő pénztáros, Rosenberger Ödön ellenőr, Fuchs Albert háznagy. Választmányi tagok: Lederer Herman, Raab Ödön, Friedmann Ernő, Wärndorfer József.

— A „JUDITH" ORTH. LEÁNYEGYESÜLET BUDAPESTEN dec. 21-én tartotta bemutatkozó chanuka-délutánját, mely kitünő erkölcsi és anyagi siker jegyében folyt le. A sikerben egyaránt osztozkodik a rendezőséggel a kiváló szereplőgárda: Farkas Klári és Klein Edith szavalóművésznők, László Évi gyermekprimadonna, Ábrahámsohn Lily, Kaufer Rózsi, Grosz Mária és Reich Cili, valamint az orth. elemi iskola gyermekkórusa. — Az előadás teljes jövedelmét az egyesület, céljához hiven, jótékonycélra: a januári gyermekfelruházási akciója javára fordítja.

— A TISZAFÜREDI JESIVA *Bovó Meczió* traktátus befejezése alkalmával, az elmult szombat este szépen sikerült szijümot rendezett. Az ünnepélyt *Strasser* S. W. főrabbi magasszárnyalású halachikus és agudikus *hadronjával* nyitotta meg. Beszéde keretében buzdította a bócherokat a szorgalmas tanulásra és a vallásosságra, mert — úgymond — rajtuk alapszik a zsidóság jövője; majd köszönetet mondott Breuer József menza-gondnoknak, a jesiva érdekében kifejtett fáradhatatlan buzgalmáért. A növendékek közül felszólaltak: Strasser Salamon (Hajdudorog), Noé Sándor (Hajdunánás), Klein Jakab (Tiszacsege), Strasser Miksa és Joachim (a főrabbi fiai) és végül Altmann Béla (Poroszló).

— A HAJDUSZOVÁTI HITKÖZSÉGBEN Chanuka szombatjának kimenetelekor, *melavo malko* keretében, megható szijüm ünnepélyt rendeztek *Jümo* traktátusára. *R. Czevi Grünberger* talmudtudós szellemesen hozta összhangba a traktátus végét az elejével, valamint a soron levő *Szükó* traktátus elejével.

— A MONTREUXI JESIVA megható chanuka-ünnepélyt rendezett. A dúsan megterített asztalok között elhelyezett szószékről számos növendék szónokolt. Az est fénypontja *Botschkó* rabbi-jesivavezetőnek mélyértelmű drósója volt, melynek keretében a *„Kovszo"* aktuális talmudi témát fejtegette nagy hatással.

— A TABI ORTH. NŐEGYLET Chanuka utolsó estéjén, fényesen sikerült műsoros teaestélyt rendezett az izraelita iskola helyiségében, Donnenberg Márta és Ilike, Singer Rózsika, Singer Olga, Goldberger Sárika, Schlesinger Sárika, Krausz Rózsika, Kreiszmann Sárika, Schimmel Olga, Witzl Rózsika szerepeltek kitünően. A rendezést Wiener Ferencné irányította.

Paróka

különlegességek

Modern és tartós kivitel

Tartós ondolálás, alakitások

Olcsó árak

Altschüler

Bp. VII., Csányi ucca 12

(Király ucca sarok)

Telefon: József 310-79.

— MULT SZÁMUNKBAN KÖZÖLT REJTVÉNYEK MEGFEJTÉSEI: I. Ha *Chész* fiai apjához, azaz a ח (chesz) betűhöz arameus halat vagyis נ betűt *(nün* aremeusul halat jelent) teszünk és gyarapítjuk וכה betükkel, előáll a חנוכה szó.

II. שני כתים ב"ש וב"ה הם והמחבר פוסק כב"ה שמוסיף והולך וזה סרומז בתיבת חנוכה=ר"ת ח' נרות והלכה כבית הלל.

Megfejtették: Schnitzler Fülöp kántor (Püspökladány), Blau Nándor (Ökörito), Németi László (Nyiregyháza), Hanz Herman, Scharf Adolf (Harsány), Rosenberg Dávid, Juda és Michl (Wien), Schwarcz Nóchüm és Joszef (Gurahonc), Salamon Irén és Ella (Ujfehértó), Fried Rózsa és Szóri (Balmazujváros), Neugeboren Áron (Nyirmada), Fuchs Sali (Biharkeresztes), Baum Lajos és Ráchel, Blau Áron, Bodanzki Ernő, Seidenfeld Lajos, Weinstock Albert (Pápa), Lefkovics Manda és Sanyi, Katz Jenő, Lifschütz Manczi (S.-A.-Ujhely), Grünbaum Herman (Nagyszeben), Ungár Mór (Ónod), Zimmermann Lipót (Edelény), Rosenberg Joszef és Chezkel, Schwarcz Bórüch (Hadház), Stadler Benő (Szered), Messinger Mór, Wolf Jenő (Felsőszeli), Spitzer Rudolf és Irén (Sárospatak), Weisz Mór, Rosenzweig Jenő (Gégény), Blau Salamon (Nádudvar), Schwarcz testvérek (Nagykároly), Jungreisz Amrom (Gyöngyös), Weingarten testvérek (Ujpest), Blau Sárika (Fehérgyarmat), Hirschfeld Bandi (Vác), Berkovits Zoltán *Tokaj*, Saphir Arthur *Budapest*. Dávid Juda Léb *Varsó*, Gross Sándor *Nagyoárad*, Flamm Izráel *Leipzig*, Halpern *London*, Botschkó Mózes (Montreux), Schwarcz Sámuel (Büdszentmihály), Klein Berl, Rosenfeld Mendl (Vaja), Pollák Dezső és Gizike (Levelek), Ungár Miklós és Sárika (Érsekvadkert).

— A „T. B." ABAUJSZÁNTÓN. Abaujszántóról jelentik: A helybeli „Tiferesz Bachurim" egyesületet *Rosenberg* Manó hitk. alelnök és *Stern* Adolf hitk. titkár, hitanár, megalakitották. A dec. 28-án tartott közgyülésen Stern Adolf lelkes szavakban buzdította az ifjuságot a Tóra tanulására és ápolására, mely Izráel fennmaradásának zálogát képezi. A következő tisztikart választották: Rosenberg Manó vezető elnök, dr. Goldstein Sámuel és Feuerstein Hugó ifjusági elnökök, Goldmann József pénztárnok, Friedmann Dániel háznagy, Zwasz Ignác ellenőr, Fuchs Zoltán jegyző, Blau Izor könytáros.

Uj rejtvény

(Egy ötbetüs héber szó.)

Kaposvár, Aszoró Betévész napján.

עני עמד
בחוץ לבד
פתאום התוו תו
לפניו ולאחוריו
והנה – רעב

(Egy szegény ember künt állt
egyedül,
hirtelen megjelölték jellel,
előlről, hátulról —
s ime éhség következett be.)

Katz Jenő, hitk. jegyző.

Szerdáig beérkező megfejtők neveit a köv. számban hozzuk.

— ÉRSEKUJVÁRI HIREK. Dec. 28-án hitközségi tisztujító közgyülés volt, melynek során megválasztattak: Kohn Rafael elnök, Reichfeld József alelnök, Binét Gáspár és Steiner Miksa ülnökök, Lövy Herman templomi előljáró, Groszmann Jónás pénztáros, Teltsch Nátán ellenőr. — Az Aguda ifjusági csoportja Chanuka szombat estéjén ünnepélyes *melavo demalkót* rendezett, melyen számos hitk. tag is részt vett. Tiegermann József főrabbi magasszárnyalású drósójában vázolta az egyesület Tóra és vallásosságot előmozditó tevékenységének fontosságát. Nagy hatással beszéltek még: Stern A. rabbi, Friedmann Juda és Lövy Hermann.

— MAGGIDVÁLASZTÁS. A nagyváradi *Siür Jeszodé Hatóra* Egylet a megüresedett maggid-állást *Adler* Salamon rabbival töltötte be, aki sok éven keresztül tevékenykedett a Tóra-tanulás s Tóra-tanítás terén és a helyi Tomché Jesivósz egyesületben odaadóan működött.

— A HEJŐCSABAI IZR. NŐEGYLET tisztujítása alkalmával megválasztattak: Sauber Ignácné elnök, Desser Mórné alelnök, Spiegel Miksáné és Liebermann Mórné választmányi tagok.

— EMLÉKÜNNEP NYITRÁN. Csütörtökön (Tévész 12) volt a nyitrai nagy gaon, *R. Majse Katz z. c. l.* Jahrzeitja. Ebből az alkalomból a nyitrai Aguda-ifjuság *Bovo Kamóra* szijüm-ünnepélyt rendezett, melyen a megbold. számos tisztelője vett részt.

Családi hirek

Hirsch Ernő eljegyezte *Krausz Olgát*, néhai Krausz Vilmos főrabbi leányát, Debrecen.

Neuhauser Manczi, Dunajská Streda, *Hertzka Samu*, Nové Zámky jegyesek. (Minden külön értesités helyett.)

Ungár Sárikát Érsekvadkertről, eljegyezte *Haás Béla* nyomdász, Kabáról.

Preisz Bella és *Édelstein Ernő* (Budapest) december 21-én tartották esküvőjüket a Kazinczy-templomban.

Szerkesztői üzenetek

K. G.: 1903 jan. 2. = Tévész 3; 5664 Tévész 14 = jan. 2. — FŐRABBI, TÁLLYA: *Mazeltov!* — „SAS": Sokszor megírt általánosságok. — SOPRON: *Fejtegetésünk nem volt állásfoglalás egy oldalra sem, csupán tények regisztrálása s béke utáni vágyakozás. Ebben pedig mindannyian egyek vagyunk.* — ÉRDEKLŐDŐ: Grosz Dávid h. rabbi Nagykőrösön ingyen beküldi legutóbb megjelent füzetét mindenkinek, aki hozzá fordul, mivelhogy a hitközség fedezte 150 éves jubileuma alkalmából kiadott mű költségeit. Ez egyébiránt szerző tizenötödik publikációja.

Legizletesebb legjobb legolcsóbb

Weisz Jenő orth. כשר kávéző és étkezdéje

BUDAPEST, VII. DOB-UTCA 37

Hústalan menü P —.76

Húsos menü P 1.30

— ASSZONYOM! Ne hanyagolja el arcbőrét! Keresse fel bizalommal az ország legrégibb és legmodernebbül felszerelt kozmetikai intézetét (Pollák Sarolta, Budapest, Andrássy út 38, I.), hol biztos eredményt érhet el a fenti cég 28 éve bevált biztos módszereivel. „Miracle" szépitő szerei felülmulhatatlanok. Díjtalan felvilágositással szolgál személyesen vagy levélileg. (Prospektus).

Sirkövek Adler J. sirkőraktárában Telefon: József 364-20.

Budapest, Károly-körut 7. és Rombach ucca 4.

Pályázatok

Minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betükből 32 fillér.

A VÁMOSPÉRCSI ORTH. HITKÖZSÉG rabbiszékének betöltésére pályázatot hirdet. Pályázhatik 25 évesnél idősebb, kitünő bócher vagy özvegy talmudtudós. A rabbiállás elnyerése házassággal van egybekötve, mely felől alulírott elöljáróság nyujt felvilágosítást. Pályázók küldjék be mielőbb, rabbi-okmánymásolatokkal felszerelt kérvényeiket. Utiköltség csak a *megválasztottnak* fog megtéríttetni.

Az aut. orth. izr. hitközség elöljáróága,
Vámospércs.

A BUDAPESTI „TÓRASZ CHÁJIM" Vörösmarty uccai imaházban *samesz* és *baal kajre* állás betöltendő. *Baal tfiló* előnyben részesül. Csakis budapesti lakosok jelentkezzenek: *Király u. 16, I. 14.*

ספר מקוה טהרה

על שו"ע יו"ד ה' מקואות מהגאון האדיר מאוה"ג **מרן משה** זצ"ל **בן** ה"ג מו"ה **עמרם** גרינוואלד אבדק"ק חוסט יע"א בעהמ"ס ערונת הבושם. והוא ביאור רחב ונפלא על שו"ע יו"ד ה' מקואות נדפס עם הפנים מחבר ורמ"א וסביב לו על כל סעיף וסעיף תילי תילים של הלכות ופלפולא חריפתא נחוץ מאד לכל רב ומורה ולכל מאן דעסקין באורייתא, ובראש הספר פתיחה גדולה נקרא בשם אגודות אזוב, דברי אגדה המושכין לבות בני אדם נחוץ לכל רב מגיד ומטיף, גדול בכמות מחזיק רט"ו עמודים בכריכה נאה ויפה ומחירו 5 פענגא, המחיר משתלם בראש להשיג אצל בן המחבר המו"ל:

Rabbiner Zoltán Grünwald,
Uzhorod (Ungvár) Radvanská-u. 21.

ספר **ילקוט המליצות** חלק ראשון על בראשית שמות ויקרא מאת אאמ"הג דצ"ק בעל העורך התל תלפיות שליט"א וגם אשר שלחו לזה מאמרים גאוני וסופרי הזמן הי"ו בכל אלה ימצאו המטיפים דבש ונופת צופים לכל מאורעות הנמצאות. ובסופו נספח ספר **מאמר אסתר** כמעשי הג"ל על ברכי נפשי וט"ו שה"מ שבתילים. מחירו 3 פענ' 50.

Katzburg Salamon könyvnyomda
Budapest, VII., Dob-utca 28. sz.

Apróhirdetések

Hirdetési dijszabás: minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betükből 32 fillér. *Állást keresőknél* szavankint 13, vastagon szedett betükből 26 fillér. Apróhirdetések felvétele: Budapest, VII., Sip-ucca 10. — Jeligés levelek kettős boritékban válaszbélyeggel ugyanoda intézendők. — Apróhirdetések csak a dij előzetes lefizetése mellett közölhetők.

LÖWINGER Sámuel házasságközvetítő, Kaba. Minden információt kibir. Eredmény biztos.

LEGEREDMÉNYESEBBEN közvetít házasságot Sáfrán Jenő, Miskolc, Széchenyi u. 57.

HUSZONKÉT esztendő óta közvetít házasságokat Nagy Jenő, Rákóczi-ut 57/b. Telefon. Cégnélküli levelezés.

KIZÁRÓLAG előkelő körökben, házasságokat legdiszkrétebben közvetít, Meisels héber könyvkereskedés és táliszszövöde, Rombach ucca 8. A Rombach templommal szemben. — Bármily könyv megvásárlásáért, levelezőlap hivásra, házhoz megyek.

BÓCHEROK FIGYELMÉBE! *Purimspieljaim* a legnagyobb sikert érik el. Utánvét, vagy előzetes pénzküldemény mellett, 1 pengőtől 16 pengőig, nagy választékban küldöm. Reich Béla, Nyirbátor, Piac-tér 24.

4 KÖZÉPISKOLÁT végzett, fiatal zsidó úrileány elárusítónői állást vállal. Jelige „Szombattartó".

LEGOLCSÓBBAN szerezheti be a kacagtatást és szívig ható vidámságot keltő *purimspielt* utánvét mellett. Guttmann Sámuel, Nyirbátor, Szentvér-ucca 1.

KERESTETIK perfekt német és jüdisch-deutschot tanító, intelligens leány vagy asszony. Cím a kiadóban.

15 ÉVES, jó házból való fiú bármilyen szakmába ajánlkozik. Cím: özv. Weinberger Mendelné, Király ucca 21. II. 41.

VOLT talmudista elválallná gyermekenek ivrettől gemóreig tanítását. Üzletben is segédkezne, kis fizetésért. „Megbízható" jeligére.

VALLÁSOS, 27 éves fiatalember meg- vagy benősülne. Teljes cimű válaszokat „Szorgalmas 27" jeligére a kiadóhivatal továbbit.

ORTH. ÓRÁSSEGÉD, volt bócher, 21 éves, állást keres azonnalra, teljes ellátásért. Cím: Weisz Simon órássegéd, Derecske.

FEHÉRVARRÓLEÁNY lakást keres nagyobb házban vagy intézetben, havi 3—4 napi varrás ellenében. *„Szorgalmas leány"* jeligére a kiadóban.

MEGBIZHATÓ orth. leányt felveszek, aki mindenféle házimunkát elvállal. Kohn Zoltán, Balatonszemes.

KOMOLY zsidóleány elmenne háztartás vezetésére, 1—2 gyermek mellé is. Schön P., Budapest, Lónyay ucca 52, I. 11.

SZÉP papirhéju diót á 88 fillérért, postacsomagban is szállít, utánvétel mellett, *Mandl Márton Gyöngyös.*

ÜGYNÖKÖT keresek, jó megjelenésű, szombattartó, nőtlen fiatalembert, varrógép, kerékpár eladására, fix és jutalék ellenében felveszek. Csakis komoly, munkabíró egyének jelentkezzenek. Cím kettőslapon a kiadóban.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos
GROSZBERG JENŐ

Spatz Henrik könyvnyomdája
Budapest, VII., Kertész-utca 21.

Engel Nándor és Fia
POSZTÓ-, SZÖVET- ÉS BÉLÉSÁRUK ÁRUHÁZA
Budapest, V., Vilmos császár-ut 2.
Eladás kicsinyben is nagybani árak mellett
Telefon: Aut. 801-29.

Pollák Sarolta kozmetikus „MIRACLE" hajeltávolitószere (arcról, karról) minden eddigit felülmul! Többszörösen kitüntetve! Röglöni hatás!
Vidéki szétküldés utasitással. Dijtalan felvilágositás. (Prospektus)
Budapest, VI., Andrássy-ut 38. szám. Párisi Áruházzal szemben.

Budapest, 1931 január 9. 5691 Tévész 20. — 40 fillér — VII. évfolyam 2. sz.

אללגעמיינע יידישע צייטונג — ב"ה

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapitotta: Groszberg Lipót ז"ל

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VII., Sip ucca 10. sz. Telefon: J. 425-90. Csekkszám: 50.791. Egész évre 20 pengő

Szerkeszti: Groszberg Jenő

A budapesti statusquo bukása

Vagy két évvel ezelőtt indult meg Budapesten az a mozgalom, amelynek célja egy *budapesti statusquo hitközség* megalapítása volt. Két év után az ügy a szó szoros értelmében holtpontra jutott, mert a kultuszminiszter most érkezett leirata egyszers mindenkorra leszögezi azt az álláspontját, hogy nem fog megengedni Budapesten statusquo alakulatot, mert a főváros területén levő hitközségek mindenféle pártárnyalatu zsidó ember vallási szükségleteit kielégitik s oly kulturális s humanitárius intézmények felett rendelkeznek, amelyeknek fennmaradását egy uj hitközségi alakulás megnehezítené.

Most, hogy a kisérlet meghiusult, vonjuk le belőle a tanulságokat az orthodoxia okulására. S itt mindjárt szegezzük le, hogy a bekövetkezett fordulat a *legnagyobb mértékben igazolja a Zsidó Ujság*-nak *e tárgyban elfoglalt álláspontját.* Mi egész idő alatt szkeptikusan néztük az egész mozgalmat. Bevalljuk, hogy sokszor kellemetlen összekülönbözésünk volt egyes orthodox körökkel, amelyek valami nagy veszedelmet láttak a statusquo mozgolódásban. Nézetünk szerint, neológ hitközségi körökben jogos lehetett az aggodalom, amelyet még növelt egy sajtóorganum, amely páros napokon a neológ hitközség megdönthetetlenségét hirdette, páratlan napokon pedig statusquo-vihart jelentett be titokzatos, célzatosan sokat sejtető módon. Voltak olyan orthodoxok, akik e neológ beállítás hatása alatt már arra is gondoltak, hogy *össze kellene fogni a neológokkal* a közös veszély elhárítására.

Pedig nem kellett prófétai tehetség annak belátására, hogy *az egész terből nem lesz semmi*, amint ezt mi hirdettük. És itt rejlik számunkra, orthodoxokra a dolognak tanulsága. A budapesti statusquo mozgalom megindítói nem adták tanujelét férfias bátorságuknak még annyiban sem, hogy nyiltan kiléptek volna a porondra. Mindvégig *titokban* maradtak s igy erkölcsileg nagyon is jogosult, hogy elbukják az ügy, amelyet képviseltek. S még egy momentum tanulságos. A mozgalom „hátramozdítói" még annyira se becsülték megmozdulásuk szellemi tartalmát, hogy szereztek volna valakit, aki a programmjukat pontosan megformulázta és propagálta volna. Lebecsülték a sajtó fontosságát s olyan sajtóhoz fűzték őket kapcsolatok, amely kétkulacsos volt. Nem szerveztek organumot, nem igyekeztek szempontjaikat állandó szócsőben kifejezésre juttatni, harcolni akartak s nem is, kiválni akartak, de titokban, komoly dolgot komolytalanul képviseltek, öszvérpolitikát követtek s azért — terméketlenek maradtak. A budapesti statusquo dicstelen kimúlása mutatja, hogy igazi meggyőződés, áldozatkészség, bátorság, sajtó útján való felvilágositás nélkül nem lehet zsidó ügyet jól képviselni. *Ezt tanuljuk meg az esetből, mi orthodoxok!*

Vegyes házasság és — mikvó

A legutóbbi statisztika szerint az elmúlt évben Budapesten 630 oly házasság jött létre, ahol a házastársak csak egyike volt zsidó. — A pesti izr. hitközség legutóbbi szertartási ülésén határozatba ment, hogy a neológ mikvót beszüntetik, mivel a rituális fürdőt nem vették igénybe.

E két hir egymás mellé állitása igen jellemző és a pesti zsidóság életére rikító fényt vető. Zsidó dolgokban nem szabad alaptalan illúziókat csinálnunk magunknak s ugy nézni a dolgokat, ahogy vannak. Reálisan nézve a dolgot, megállapitható, hogy a neológ zsidóság egy jelentős rétegénél, sajnos, teljesen kiveszett a — Tóra értelmében vett — „családi tisztaság" törvényeinek betartása s talán nem is tudják, hogy a mikvó mellőzése felér a *jomkipür* szent napjának étkezéssel való megszentségtelenítése bűnével. Megszünt a családi ház ritualitása, az ünnepek betartása, különben hogyan jöhetne létre annyi vegyes házasság, amelynek keretén belül a családi élet elveszíti teljesen zsidó jellegét. De hogy van az, hogy — amint mondják — a neológ templomok péntek este és nagy ünnepeken megtelnek? Nem ellenkezik-e ez a mikvó beszüntetéséről szóló hirekkel, amelyek a pesti zsidóság lemorzsolódására mutatnának? *Nem, a kettő között nincs különbség.* A neológiában a vallásosság *a templomba koncentrálódik.* A Tórát, az élet tanát, az *egyéni életmód* szabályozóját egy csupán ünnepi imádkozásból álló ténykedéssé fokozzák le. Ilyen felfogás mellett természetesen lehet vegyes házasságban élni, az egyik fél péntek este, a másik vasárnap mehet templomba, a gyerekek majd szintén járnak — ájtatóskodni. Ilyen felfogás mellett nem kell mikvó, nem kell kasrüsz, ezek nélkül is elég jó zsidó lehet valaki... Egyes nagy neológ zsidóknak a tudomány, a humanitás, a kultura terén alkotott nagy érdemeitől eltekintve a neológ zsidóság vallási élete mégis csak az: imádkozás, de mikvó nélkül (és esetleg vegyes házasságban...). Orthodoxok, a mi Tóránk az *egész* élet formálója legyen!